

Esej o Sv. Duhu

Sveti Duh Kristusov namestnik na zemlji

III - Sveti Duh posrednik Kristusovega duhovniškega udejstvovanja

B - Posredništvo Svetega Duha pri posvečevanju po zakramentih

nadaljevanje

7- Udejstvovanje Svetega Duha pri najsvetejšem Zakramentu

Najprej nekaj zgodovinskih dejstev, potem pa par besed o reformi misala.

a - Iz zelo pestre zgodovine tega zakramenta* bo dobro omeniti samo nekaj značilnih dogodkov, ki so globoko vplivali na duhovno življenje vernikov vseh časov.

*Prim. *Eucaristia. Teologia e storia della celebrazione*, v "Anamnesis" 3/2 (1983): vseh 324 strani tega zvezka je posvečenih evharistiji. Glej tudi Korošak, *Lo Spirito Santo e i sacramenti*, str. 89-105.

Prvi dogodek je nezaslišana sprememba Jezusovih besed v njegovi molitvi, ki jo je predal nam vsem kot zgled popolne molitve*. V očenašu je namreč Jezus med drugim naročil, naj prosimo Očeta, da nam "danes da kruh obilnega", polnega "življenja", kar se nanašalo na evharistijo, ki so jo verniki prvih treh stoletij redno prejeli v nedeljah in praznikih (Apd 20, 7). V istem obdobju so se zelo razširili tudi menihi puščavniki, ki so trdili, da po evangeliju sv. Janeza, ki sploh ne govori o zadnji večerji, ni važna za zveličanje telesna asimilacija Jezusovega telesa in krvi pri maši, ampak popolna duhovna in duševna prisvojitve Jezusovega nauka, kar se doseže z branjem in premišljevanjem svetega pisma nove Zaveze v tišini in samoti. Zato ni čudno, da se je sveti Janez Zlatousti, carigrajski škof, že leta 392. bridko pritoževal: »Mnogi se zedinjajo s to daritvijo samo enkrat na leto, nekateri

dvakrat, maloštevilni večkrat. To pravim o vseh, ne samo o tistih, ki so tukaj navzoči, ampak tudi o tistih, ki živijo v puščavi, ki hodijo k obhajilu samo enkrat na leto, večkrat tudi samo vsaki dve leti«**. Istočasno se je tudi milanski škof Ambrož spraševal: »Če je torej to 'vsakdanji kruh'“, kakor molimo v očenašu, “zakaj ga jemlješ samo enkrat na leto, kakor to delajo Grki na Vzhodu?«*** Zato so isti menihi spremenili še besedilo očenaša: namesto, da bi prosili za nebeški “kruh življenja”, so, tudi iz praktičnih razlogov, molili za “naš vsakdanji kruh”, kar je ostalo vse do danes. Ker se je pa ta običaj širil vedno bolj, so škofje na 4. lateranskem koncilu 1215 določili, naj verniki “prejemajo zakrament evharistije vsaj za veliko noč«.**** Ta cerkvena zapoved se danes nahaja tudi v novem Cerkvenem zakoniku kan. 920, ki pa v kan. 918 toplo “priporoča, da verniki prejmejo obhajilo med evharističnim opravilom”. Isto ponavlja tudi novi *Katekizem katoliške Cerkve*, ki v členu 1388 navaja navodilo 2. vatikanskega koncila, iz člena 55 konstitucije o svetem Bogoslužju: “Močno se priporoča tisto popolnejše sodelovanje pri maši, ki je v tem, da verniki po duhovnikovem obhajilu iz iste daritve prejmejo Gospodovo telo”, v naslednjem členu 1389 pa piše: “Cerkev obvezuje vernike ... da prejmejo evharistijo vsaj enkrat v letu, po možnosti v velikonočnem času”.

*Prim. Korošak, *Ob robu kritike novega prevoda Očenaša*, v “Božja beseda danes” 10 (2003-4) str. 12.

**Glej Janez Zlatousti, Homilija 17 št. 4 (Patr. gr. 63, 131).

***Ambrož, *O zakramentih*, 5. knjiga 25. pogl. (Patr. lat. 16, 450).

****Glej 4. lateranski koncil, 21. pogl. (Denzinger, “Enchiridion” št. 812).

Ker pa najsvetejši Zakrament ni več predstavljal duhovnega kruha za vernike, so ti iskali drugod njegovo koristnost, in s pomočjo nekaterih vizionarjev so se dali prepričati, da se ta nahaja v “gledanju”. Zato se je že v 12. stoletju uvedlo v evharistično mašno molitev dvojno ali trojno “povzdigovanje” v prid in v dušno ali celo telesno korist vernikov; nato še “izpostavljanje”, ki je lahko trajalo tudi 40 ur, ter evharistične procesije, tudi po poljih, za dobro letino, za mir, za oddaljevanje vseh nesreč.

Da bi se koristnost “povzdigovanja” kar moč zagotovila, so teologi, od 11. stoletja dalje, vedno bolj opuščali vsak namig na Svetega Duha, da naj pride na darove, ki jih Cerkev poklanja nebeškemu Očetu,* ter popolno spremenjenje kruha in vina v Jezusovo telo in kri začeli pripisovati magičnemu postopku izgovarjanja latinskih (ne aramejskih) posvetilnih besed.**

*Tako že okoli leta 200 Hipolit, *Traditio Apostolica* (Fontes Christiani I, str. 226).

**O vseh zelo razširjenih magičnih postopkih prim. Alfons Kirchgassner, *Die machtigen Zeichen. Formen and, Gesetze des Kultes*, Freiburg 1959, str. 247-265 (o moči besed), 277-292 (obredi), 315-325 (kult).

b - Ponovna vzpostavitev vloge Svetega Duha pri Evharistiji

Po napotkih, ki so jih škofje na 2. vatikanskem koncilu dali glede obnove svete maše, moramo najprej omeniti navodilo, po katerih se mora odpraviti teološka delitev "daritve" od "obhajila", in s tem tudi več kot tisočpetstoletna omejitev prejetja obhajila samo v velikonočnem času.* Za naš esej je potem zelo važno dovoljenje maševanja v domačih jezikih;** to bi dalo teologom priliko, da bi se polagoma popolnoma osvobodili pripisovanja magične učinkovitosti besedam posvetitve.

*Prim. 2. vat. koncil, *O sv. Bogoslužju*, čl. 55; Katekizem, št. 1388.

***O sv. Bogoslužju*, čl. 54; Kongreg. za Bogoslužje, Uvod v Rimski misal, št. 12.

Največjega pomena pa je zopetna uvedba rotitve Svetega Duha, da spremeni daritev kruha in vina v Jezusovo telo in kri,* ki je bila povsem odsotna v edini evharistični molitvi v rabi vse do izdaje novega rimskega misala leta 1969. Kakor pronicljivo trdi prof. Jean-Marie Tillard, »Kristusu ni treba več 'prihajati dol' na povelje duhovnika ... Pod evharističnima podobama se ne nahaja več Gospodovo 'križano telo, ampak njegovo poduhovljeno telo, telo, ki ga je Sveti Duh presnovil pri vstajenju (1 Kor 15,35-48). To je zares vstalo telo, ki je kruh življenja za odrešenje vsega sveta.«** Tudi novi *Katekizem* št. 1392 zagovarja dejstvo, da na oltarju ni navzoč križani Jezus, ampak vstali Kristus: "Zedinjenje s telesom vstalega Kristusa, 'po Svetem Duhu oživiljenim in oživljajočim' ohranja, povečuje in obnavlja življenje milosti, prejetu po krstu. Ta rast krščanskega življenja mora dobivati hrano iz evharističnega obhajila, kruha našega romanja prav do trenutka smrti, ko nam je podeljen kot popotnica".

*Prim. Oražem, *Obdarjeni s Sv. Duhom*, str. 136-142.

**Glej Jean-M. R. Tillard, *L'eucaristia sacramento della Chiesa comunione*, v priročniku "Iniziazione alla pratica della teologia" 3, Brescia 1986, str. 465. Tako tudi Yannis Spiteris, *Zemlja je polna*

tvojega Duha, v knjigi "Duh veje kjer hoče" (Frančiškova knjižnica 8), Ljubljana 2000, str. 48: "Kruh in vino postaneta od mrtvih vstalo telo in od mrtvih vstala Kristusova kri".

Izrednega pomena je tudi prošnja k Svetemu Duhu, ki je bila, po zgledu vzhodne liturgije,* v vseh novih evharističnih molitvah dodana po posvetitvi, in ki se v tretjem kanonu tako glasi: "Napolni nas s Svetim Duhom, da bomo eno telo in en duh v Kristusu, ko se hranimo z njegovim telesom in krvjo". Popolna edinost vernikov zahteva njihovo preobrazbo iz egoističnih oseb v posinovljence Očetove, preobrazbo individualistov v bratsko in sestrsko skupnost v ljubezni, posvečenje grešnikov v daritveno ljubeče osebe po zgledu Sina Božjega, »ki je po večnem Duhu sam sebe brezmadežnega daroval Bogu« (Heb 9,14), in to je tudi glavni cilj evharistične daritve.**

*Prim. Jose M. Rovira Bellosa, *El Espiritu Santo, ambito divino de la celebracion eucaristica*, v zbirki "Credo in Spiritum Sanctum". Atti del Congresso teologico internaz. di pneumatologia, Roma 22-26 marčo 1982, Vatikan 1983, str. 1097- 1106.

**Tako profesorja Bernard J. Hilberath in Theodor Schneider, *Eucaristia*, v "Enciclopedia teologica", Brescia 1989, str. 353-354.

Zaključek

Ko Jezus, po pričevanju sv. Janeza 14,16 svojim učencem napove, da jim bo njegov Oče »dal drugega *parákleta*, da bo ostal pri njih vekomaj,« ta naziv Svetega Duha dela nemalo preglavic vsem prevajalcem Svetega pisma. Naši izdajatelji standardnega prevoda ponujajo bralcem kar 8 pomenov tega naziva, med katerimi se nahaja tudi prevod "posrednik"; zato bi lahko rekli, da Jezus obljublja učencem "drugega posrednika" kot svojega namestnika. Toda ta izbira prevoda za parakletos predstavlja neko novost in zato zahteva podrobno teološko preverjanje z Jezusovo trojno službo: učenika ali glasnika, pastirja ali vladarja, in duhovnika ali posvečevalca. Na podlagi te podrobne analize, ki je bila predmet pričujočega eseja, lahko razvidimo, da je sedaj Sveti Duh, kakor nekoč Jezus, posrednik Božjega razodetja (Jn 14,26;16,13), ki uspešno prepričuje učence in vernike o resničnosti Jezusovega oznanila (Jn 15,26-27); ki je edinstveno povezan s poveljanim Kristusom pri izvrševanju njegove vladarske službe; ki razkriva sedaj Jezusovo pravičnost v vsem, kar se nanaša na pravičnost in poveljčanje vernikov (Jn 16,7- 11); ki je, kakor veliki duhovnik Kristus, vedno navzoč pri molitvi (Rim

8,26-27) in zakramentalnem posvečevanju vernikov, saj na ta način "iz življenja vernikov dela živo daritev Bogu z njihovim preoblikovanjem po Kristusovi podobi, s skrbjo za edinost Cerkve, in z udeleženo pri njenem poslanstvu, to je s pričevanjem in služenjem v ljubezni" (prim. *Katekizem katoliške Cerkve* št. 1109).

Kdorkoli je vsaj bežno prebral ta esej, se je lahko prepričal, da je prevod "tolažnik" za "parákletos", kot bistveni prilastek Svetega Duha, popolnoma neustrezen in zgrešen, in da ga je treba nadomestiti z izrazom "posrednik", ne samo v teoloških razpravah, ampak tudi v bogoslužnih obredih in v cerkvenih pesmih. Upajmo, da se bo to zgodilo v prihodnjih par stoletjih.